

Snakk om etikk

Er odontologistudenter opptatt av etisk refleksjon – eller blir det bare en filosofisk etisk tåke?

ANNE RØNNEBERG, NTFS ETIKKRÅD

Odontologistudenter er i ekstern offentlig tannlegepraksis for å få erfaringer fra «ekte tannlegeliv». Vi som jobber ved fakultetet i Oslo har fått mange tilbakemeldinger i årenes løp, fra engasjerte hjemvendte studenter. Det er læring på mange plan, alt fra å oppdage at avstander er noe helt annet utenfor Oslo, fantastiske naturopplevelser, kliniske problemstillinger som må løses lokalt da det ikke er nærhet til spesialister, det må jobbes under tidspress og «liv og lære» møter utfordringer. Spesielt interessant har det vært å lese de obligatoriske refleksjonsoppgavene i etikk, hvor studentene har benyttet den etiske refleksjonsmodellen (SME-modellen) (<https://www.tannlegeforeningen.no/fag-og-politikk/etikk/den-etiske-refleksjonsmodellen.html>).

To avgangsstudenter presenterte i år sin masteroppgave, som omhandler etiske problemstillinger i odontologistudiet, på NTFs landsmøte. Hensikten med oppgaven var å gjennomgå et tidligere kulls anonymiserte refleksjonsoppgaver fra ekstern praksis i siste semester, femte studieår.

Alle inkluderte oppgaver hadde formulert en etisk problemstilling. Allerede her møter vi tannleger utfordringer, da det er mye enklere å formulere en «faglig problemstilling»... – Vi er jo praktiske! Men, når det oppstår tvil, usikkerhet og uenighet om hva som er rett eller galt (godt), kan det bli både etiske problemer, utfordringer, og vi ser ingen fullgod løsning. Blir viktige verdier skadelidende, kan det bli et etisk dilemma.

Poenget med å lage en konkret skjematisk refleksjonsanalyse er å få belyst så mange faktorer som mulig. Det positive for oss som tannleger er at dette faktisk er et praktisk verktøy!

Fakta i saken blir dokumentert og hvem er de berørte parter? (pasient, pårørende, tannlege osv.) Vi må videre tenke igjennom helseetiske prinsipper, lovverk, forskrifter, retningslinjer og normer, for deretter å formulere ulike behandlingsalternativer. Når alt dette fremkommer skjematisk – i logisk rekkefølge, er det

enklere å gjøre en helhetsvurdering, og lande på et gjennomtenkt (be)handlingsalternativ.

Studentene som hadde jobbet med refleksjonsnotatene rapporterte imidlertid om store variasjoner rundt bruk og innsikt i relevant lovverk, forskrifter ol.

Alle studentene hadde inkludert de fire helseetiske prinsippene, med «velgjørenhet» som den hyppigste, etterfulgt av «autonomi», «ikke skade» og til sist «rettferdighet». Av tematikk i refleksjonsnotatene var «autonomi» temaet som berørte over 40 prosent av refleksjonene.

Studentene som hadde analysert refleksjonsnotater fra sine tidligere kollegaer, poengterte viktigheten av etikkundervisning under odontologistudiet, parallelt med klinisk praksis for å oppnå et godt grunnlag for god yrkesetikk- og refleksjon som kommende profesjonsutøvere. De mente at en slik prosedyre faktisk både var til hjelp og ga god dokumentasjon (innskannet i journal) om behandlingsvalg som var foretatt i vanskelige og/eller utfordrende behandlingssituasjoner.

Etikk ble ikke bare en abstrakt metafor, men et praktisk verktøy ved vanskelige behandlingsvalg, i pasientkommunikasjon, med berørte parter – og ikke minst som dokumentasjon på hvorfor vi valgte akkurat den behandlingen.

NTFs nettsider om etikk, Systematisk modell for etikkrefleksjon – SMT